

jában s az árák alakulásában különbözik ugyan a válságtól, társadalmi és politikai kihatásaiban azonban folytatását képezi annak s — legalább is ideiglenesen — semmilyen alapot se nyújt az új prosperitási szakasz kifejlődéséhez.

A könyv további fejezetei a világ társadalmi és politikai helyzetének a gazdasági fejlődés által meghatározott vonalait vázolják. (Sz. I.)

LAPOK, FOLYÓIRATOK

A román könyvhét Május 12-től 19-ig tartották meg Bucurestiben a szokásos könyvhetet. Ezzel kapcsolatban számos kommentár látott napvilágot a sajtóban. *Cezar Petrescu*, az ismert regényíró és publicista a könyvhét hivatalos alkalmi lapjába a következő szöveget írja: „Egy fecske nem csinál tavaszt; egy könyvhét nem indíthat meg kulturális előretörést. — Kétségtelen, a szándék nemes volt és eddigi eredményei eléggé jelentősek. Elsősorban a május hónap nem kiadói holt szezon többé. Sőt, szinte valamennyi kiadó iparkodik legalább egy reprezentatív kötettel megjelenni ezeken az ünnepeken... Másodszorban igaz az is, hogy némely könyvkereskedő — különösen a vidéki — az egyhetes propaganda hatása alatt felébred álmos hivatásbeli automatizmusából és annyit cselekszik a könyv érdekében a hét napon, amennyit egész esztendőben nem cselekedett... — De elégséges-e mindez? — Kiadók, könyvkereskedők, szerzők, s az olvasók lelkesen (sőt áldozatok árán) reagáltak a könyvhét sikere érdekében elhangzott felhívásokra. De vajjon miután a könyvkiállítások polcait lebontják, miután a májusi nap ismét a kirakatokban szívja ki a könyvek színét, mi lesz a könyv sorsa országunkban? Mennyiben változik? — A könyv kérdése valamivel mélyebb, megoldása pedig állandó jellegű intézkedéseket kíván. — A papír- és könyvkereskedés támogatást élvez a műveltség rovására. — Népkönyvtárak nem támogatja, mint ahogy az helyénvaló lenne olyan országban, mely az analfabetizmus tekintetében még a rekord jegyében áll. A nyomdák nagy kockázattal dolgoznak és tartják fenn magukat, ugyanakkor sokkal kevésbé támogatottak, mint az... újjászületett gyapjuipar vagy a külföldi tőkével dolgozó cukoripar s annyi más kartellbe tömörült, egyszerű és cinikus számításra alapított ipar. — Amikor e nyomoruságoknak legalább egy részét orvosolják, az egyhetes ünnepség és propaganda valóban a kulturális élet szélesebb távlatait nyitja meg. Addig csupán a haldoklónak szóló oxigéntömlők, az agonia meghosszabbítására.“ (GAZETA FESTIVA A CĂRȚII.) — Nem kevésbé említésre méltók a következő sorok: „Vasárnap vette kezdetét a könyvhét. A nyolcvan százalékos analfabetizmus és a katedra nélküli, elégedetlen és nélkülöző tanárok mellett ez az eseményt maga e helyzet komolysága huzza alá... Az esemény fenyegetőbbben szélesedik, hogy nem tudjuk mennyiben orvosolhatja az irodalmi exhibíció, mint pusztán önmagáért való tüntetés? Az olvasási kedv tekintetében vajjon tavaszt csinált-e ez a hét? De hisz' az olvasási kedv olyan mozzanathoz fűződik, amely ha érvényesül, e kedv fékezhetet-

Leninül kitör: — a tömegek anyagi lehetőségei. Milyenek ma ezek a lehetőségek? Napról-napra szűkősebbek.“ (CUVANTUL LIBER.)

Pilszudszki halála „1914 előtt a politikus legerősebb fegyvere az ékes-szólás volt. A német szocialisták még a háború után is ebben a tévhitben ringatták magukat. Ez volt a vesztlük. És ez volt a vesztlük az olasz szocialistáknak és Kerenszkinek is. Lenin nem volt oly ékes-szóló, mint Trockij. Sztalin sem az, Pilszudszki még kevésbé. Ami ezeket az utóbb felsoroltakat jellemzi, az a dinamikájuk, de ez a dinamika nem nyilvánul éppen ékes-szólásban. Gondoljuk meg, hogy korunk két leg-némább embere ép' Sztalin és Pilszudszki. Az egyik behuzódott a Belvedere-be, a másik a Kremlbe. És mindketten hallgatnak.“ (DIE WAHRHEIT.) — „Az akaraterős Pilszudszki, aki a lengyel államot előbb a németek segítségével, majd nemsokára ellenük alkotta meg és aki ezt az államot előbb a franciákkal való szövetségben, majd az utolsó másfél év alatt ellenük dolgozva fejlesztette nagyhatalommá, úgy nézett ki, mint Nietzsche. Berlinben, ahol még adnak valamit a főkabajszú filozófusarcokra, amennyiben ezeket a hősi kultusz ápolására és a pacifizmus ellen fel lehet használni, Pilszudszkit az utolsó időben éppúgy tisztelték és éppannyira nem értették, mintha csakugyan ő lett volna az Übermensch prófétája.“ (NEUE WELTBÜHNE) — „A fiatalság viharos éveiben, akárcsak a Duce, Pilszudszki is a szocializmus iskoláját járta, ezt a diktátoroknak annyira jóljött hasznos iskolát, melynek elmulasztása Hitlert oly' előnytelenül különbözteti meg kollégáitól... Hogy Pilszudszkit mennyire csak a „Lengyelország“-gondolat uralta, a háborús magatartása mutatja. Ez megfelelt annak a profetikus prognózisnak, melyet egy előadás alkalmával még 1914-ben Párizsban állított fel: hogy Lengyelország önálló lehessen, ahhoz előbb Németországnak le kell győznie Oroszországot, de utána Franciaországnak kell győznie Németország és Ausztria felett.“ (DAS NEUE TAGEBUCH) — „Pilszudszki halála a fasizmus érájában alapvetően fontos precedenst jelent. A „Führer“-jelentősége a diktatúrában: ez a tétel most állja ki konkrét próbáját... Valószínűtlen, hogy P. után Lengyelországban újra akadjon egy „atyuska“. És hogy ez mit jelent, arra akkor jön rá az ember, ha tudja, hogy mi volt P. háta mögött: egy katonai klikk minden „szociális bázis“ nélkül, egy klikk, melyet a nép nagyrésze: a parasztok, munkások, a középosztály és a nemzeti kisebbségek gyűltek. Pilszudszki a háta mögött tudhatta a „népet“, de a Pilszudszki-blokk ezzel szemben csak a marsallt.“ (EUROPAISCHE HEFTE) — „Pilszudszki halála alaposan megváltoztathatja a helyzetet. A keleti paktummal szembeni lengyel ellenszenv P. legszemélyesebb ügye volt. Pilszudszkit az Oroszország elleni olthatatlan gyűlölet tüzelte. P. halála után a hatalom a hadseregé. De az uralkodó osztály, a nagybirto-kosok és a finánc-tőke inkább a francia orientáció hívei, akik nem hajlandók a Pilszudszki-klikk kalandos németbarát politikáját továbbra is támogatni.“ (DER GEGEN-ANGRIFF)

A fasizmus pikturája „A festészet hangsúlyozottan materiális, élettelen művészet. Am mindazt, ami gazdagságát ki-teszi a futuristák elvetették, a kubisták egész képzőművészeti forma nyelvével együtt, amelynek segítségével azok még hatást gyakorolnak reánk. Valljuk be, hogy az ilyen művészet csak nagyon kevéssel különbözik a reklámművészettől; s hogy egyáltalán nem alkalmas az ember fogalmának megelevenítésére, hanem csak a tömegek meghökkentésére, a sokaság elképesztésére a legszokványosabb, vagyis a leginkább pusztulásra ítélt eszközökkel. Legalább bevallanák nyíltan, egyszerűen s ne vennék

körül műveiket olyan zsargonnal, melyben sűrűn ismétlődnek az olyan szavak, mint 'szépség' és 'poézis' és oly' — különben elég kevésbé szerencsés — kifejezések mint: 'kozmosz aeropiktúra', absztrakto-geometrico-linearizmus', stb. Mindezenfelül e művészet teljességgel olyan politika s olyan államfogalom szolgálatában áll, mely elnyomja az embert mindennapi életében. . . ." (*Eugene Dabit*, az olasz futuristák párizsi kiállításáról. *Europe*, 1935. Május 15.)

A terméketlen nemzetiszocializmus „Az 1895-ben alapított, 7000 márkás állami Schiller-díj, amivel minden hatodik évben valamely élő német író legjobb drámai művét jutalmazták, Schiller halálának évforduló napján ismét esedékes. Tekintettel arra, hogy e rendkívüli állami elismerés csak egy nagy formátumú nemzetiszocialista szellemben teremtő költőt illethet s jelenleg ezeknek a döntő követelményeknek egyetlen egy mű, illetve költő sem felel meg, ezért a bizottság azt javasolja, hogy ezúttal a díjat ne adják ki. . . ." (*Völkischer Beobachter*, 1935 május 3.)

K O R U N K H I R E I

LEGKÖZELEBBI SZÁMUNK, a július—augusztusi nyári kettősszám, mint minden évben, úgy az idén is július hó első felében jelenik meg.

PAUL NIZAN jelen számunkban közölt tanulmányát helyenként — a csupán francia olvasót érdeklő részleteiben — rövidítettük, a tanulmányíró intencióinak megőrzése mellett.

HÁY GYULA Huss János és Zsigmond császár című drámarészlete munkatársunk Gott, Kaiser und Bauer című most megjelent történelmi drámájából való. (Verlag Oprecht und Helbling, Zürich.)

VERES PÉTER Cselédcsürhész című önéletrajza munkatársunk legközelebb kiadásra kerülő önéletrajzának egyik részlete.

MOHOLY NAGY LÁSZLÓ jelen számunkban közölt tanulmánya szerző egyik amsterdami előadásának szövege.

SAJTÓHIBA KIIGAZÍTÁS. Májusi számunkban a 392. oldal felülről számított első sora helyesen így hangzik: „Ennek az elgondolásnak, ami Litvinovtól ered“ — s nem Litvániától, amint tévesen szedték.

PÁLYÁZAT. A Hungarian Workers Federation (11.123 Buckeye Road, Cleveland, Ohio Garfield 4835) pályázatot hirdet egész estét betöltő és egyfelvonásos színdarabok megírására. A pályázati feltételek: 1. A pályázatban résztvehet a világ bármely részén élő magyar író. — 2. A pályázat műfaja lehet dráma, vígjáték, szatira, színmű vagy zenés játék, amely a dolgozók életével foglalkozik. — 3. A pályázatra beküldött munkák jellegű névvel, kettős borítékkal látandók el. — 4. A kéziratokat lehetőleg gépen, vagy olvasható tintával írt kézírással irandók. Kéziratokat vissza nem adnak. — 5. A pályadíjnyertes színdarabok minden joga Amerikában a Hungarian Workers Federation-t illeti. — 6. Pályadíjak: Az egész estét betöltő munkákra: Első díj 100; második díj 50 dollár. Egyfelvonásosokra: Első díj 53, második díj 15 dollár. — 7. A pályázat határideje, 1935 október 1. A pályázat eredményét 1935 december elsején hirdetik ki.